

«Harby borçlulyk we harby gulluk hakynda»

Türkmenistanyň kanuny 2002-nji ýylyň 25-nji martynda kabul edilen № 111-II Türkmenistanyň Kanuny esasynda güýjüni ýitiren diýip hasap edilen.

TÜRKMENISTANYŇ

K A N U N Y

Harby borçlulyk we harby gulluk hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary 1993 ý., № 9-10, 76-njy madda)

(Türkmenistanyň 13.05.1994 ý. № 944-XII, 26.12.1994 ý. № 12-I, 16.03.1995 ý. № 37-I, 31.05.1996 ý. № 117-I, 24.06.1996 ý. № 160-I, 08.08.1997 ý. № 243-I, 22.01.1998 ý. № 269-a-I, 15.09.1998 ý. № 304-I, 27.04.1999 ý. № 351-I Kanunlary esasynda girizilen üýtgetmeler we goşmacalar bilen)

I bölüm. UMUMY DÜZGÜLER

1-nji madda. Harby borçlulyk

1. Türkmenistanyň graždany Türkmenistanyň Konstitusiyasyna laýyklykda öz ata Watanyňy – Türkmenistany, onuň özygtyýarlylygyny, garaşsyzlygyny, territorial bitewiligini, konstitusion gurluşyny goramaga, Türkmenistanyň Konstitusiyasyny we Türkmenistanyň Kanunlaryny berjaý etmäge, kanunylygy we hukuk tertibini üpjün etmäge borçludyr.

Türkmenistanyň graždanynyň harby borjuna ýerine ýetirmegi onuň halkyň hem-de Watanyň - Türkmenistanyň önündäki mukadess watançylyk borjudy.

Harby borç Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerini, beýleki goşunlaryny* (*Şu Kanunda «beýleki goşunlar» diýlende Türkmenistanyň «Goranmak hakyndaky» Kanunynda sanalyp geçilen goşunlara: serhet goşunlaryna, içerki goşunlara, Milli Howpsuzlyk komitetiniň goşunlaryna, hökümet aragatnaşygy goşunlaryna, goranyş goşunlaryna düşünilýär) milli howpsuzlyk organlaryny we Döwlet serhet gullugyny komplektlemegi, şeýle hem ilaty Türkmenistany goramaga taýýarlamagy üpjün etmek

maksady bilen belleniýär.

2. Türkmenistanyň graždanlarynyň harby borçlulugy aşakdakylary öz içine alýar:

harby uçýot;

harby gulluga taýýarlamak;

harby gulluga girmek;

harby gullugy geçmek;

zapasda bolmak;

uruş döwründe harby tälimi öwretmek.

3. 16 ýaşa ýetmedik oglanlar we 60 ýaşdan geçen adamlar hem-de saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaramaýan adamlar harby borçlardan boşadylýar.

4. Parahatçylyk döwründe zenan graždanlar harby gulluga kontarkt esasynda meýletin girip bilerler. Harby-uçýot hünäri bolan zenan graždanlar uruş döwründe harby gulluga Türkmenistanyň Prezidentiniň karary esasynda çagyrylyp bilner.

5. Graždanlaryň harby borçlary ýerine ýetirmegini döwlet häkimýet we dolandyryş organlary, ýerli öz-özüni dolandyryş organlary, kärhanalaryň, edaralaryň we guramalaryň haýsy eýeçilik formasyna degişlidigine garamazdan (mundan beýläk «kärhanalar, edaralar, guramalar» diýlip alynýar), şolaryň wezipeli adamlary Türkmenistanyň kanunlary arkaly özlerine berlen ygtyýarlarynyň çäklerinde üpjün edýärler.

2-nji madda. Türkmenistanyň harby borçlulyk we harby gulluk hakyndaky Kanunlary

1. Türkmenistanyň harby borçlulyk we harby gulluk hakyndaky kanunlary Türkmenistanyň Konstitusiýasyna esaslanýar hem-de Türkmenistanyň «Goranmak hakyndaky» Kanuny, şu Kanuny, Türkmenistanyň beýleki kanunlaryny, Türkmenistanyň Prezidentiniň çykarýan aktlaryny öz içine alýar.

3-nji madda. Graždanlaryň harby borjy ýerine ýetirmekleri bilen baglanyşykly döwlet organlarynyň, sudlaryň, kärhanalaryň, edaralaryň hem-de guramalaryň wezipeli adamlarynyň borçlary

1. Ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet organlary, kärhanalaryň edaralaryň hem-de guramalaryň wezipeli adamlary şu aşakdakylara borçludylar:

graždanlaryň harby komissarlyga çagyrylýandygyny olara mälim etmäge;

harby komissarlygyň çagyrmagy boýunça graždanlaryň şol ýere öz wagtynda barmak mümkinçiligini üpjün etmäge;

harby uçýota girýän we harby uçýotda durýan graždanlar hakynda harby uçýot dokumentlerine girizmek üçin zerur bolan maglumatlary harby komissaryň talap etmegine görä ibermäge.

Ýaşagyş jaýlaryny ulanmak işini amala aşyryýan kärhanalaryň, edaralaryň we guramalaryň ýolbaşçylary, şeýle hem öý eýeleri hemişelik ýaşayan, özlerem harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlaryň düzüminde bolan üýtgeşiklikler hakyndaky maglumatlary harby uçýot işini alyp barýan organlara bir aý möhletiniň içinde habar bermäge borçludylar.

2. Içeri işler organlary öz ygtyýarlarynyň çäginde aşakdakylary ýerine ýetirmäge borçludylar:

harby uçýotda durýan graždanlar hakynda harby-uçýot dokumentlerine girizmek üçin zerur bolan maglumatlary etrabyň ýa-da şäheriň harby komissarynyň talap etmegine görä ýedi gününň içinde ibermäge;

harby uçýotda durmaga borçly bolan graždanlary jaýa ýazmak we jaýdan öwürmek işini diňe olaryň harby-uçýot dokumentlerinde komissarlyklaryň harby uçýota almak we harby uçýotdan çykarmak hakyndaky bellikleri bar bolan wagtynda geçirmäge;

harby uçýota durmakdan, harby gulluga ýa-da harby ýygnyşyklara çagyrylmakdan, harby gullugy, onuň başga görnüşi bolan zähmet gullugyny geçmekden boýun gaçyryýan graždanlary gözlöp tapmaga, dagişli harby edara, harby bölüme getirmäge hem-de kanuny esaslar bolan mahalynda tutup saklamaga;

harby uçýotda durmaga borçly bolsa-da harby uçýotda durmaýan graždanlar ýüze çykarylanda, bu barada ýedi gününň içinde degişli harby komissarlyklara habar etmäge.

3. Graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyny geçirýän organlar harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlaryň graždan ýagdaýy aktlarynyň ýazgysyna üýtgetmeler girizilendigi hakynda ýedi gününň içinde degişli harby komissarlyklara habar etmäge borçludylar.

4. Doznaniýe, deslapky derňew organlary harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlar barasynda jenaýat işleriniň gozgalandygy we olaryň çözülişi hakynda ýedi gününň içinde degişli harby komissarlyklara habar etmäge borçludylar.

5. Sudlar şu aşakdakylar barada ýedi gününň içinde degişli harby komissarlyklara habar etmäge borçludylar:

özleriniň harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlar barasynda jenaýat işlerini gozgandyklary hakynda;

harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlar barasynda kanuny

güýje giren hökümler hakynda.

6. Medisina-sosial ekspert komissiýalary harby uçýotda durýan ýa-da durmaga borçly bolan graždanlary inwalid diýip ykrar edendikleri hakynda ýedi günün içinde degişli harby komissarýklara habar etmäge borçludylar.

4-nji madda. Harby gullukçy däl graždanlaryň harby borjy ýerine ýetirmekleri bilen baglanyşykly çäreleri üpjün etmek

1. Döwlet häkimiýet we dolandyryş organlary, ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet hem-de ýerli öz-özünü dolandyryş organlary harby uçýota, harby gulluga girýän, harby ýygmanyşyklara çagyrylýan graždanlar barada medisina barlagyny hem gözegçiligini geçirmek üçin, şeýle hem graždanlary harby gulluga hem-de harby ýygmanyşyklara çagyrmak üçin zerur territoriýalary we jaýlary bermegi hem-de olary enjamlaşdyrmagy üpjün etmäge, zerur derman-därileri, medisina enjamlaryny, instrumentleri, hojalyk emlägini, transporty bermegi üpjün etmäge, zerur wraç-spesialistleri, orta medisina işgärlerini hem-de tehniki işgärleri çekmäge borçludylar.

2. Graždanlar tarapyndan harby borjuň ýerine ýetirilmegini üpjün etmek baradaky çärelere gatnaşýan adama onuň alýan ortaça gazanjy, komandirowka harajatlarynyň öwezi Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan belleniýän tertipde tölenilýär, ýagny ýokarda görkezilen çärelere gatnaşmak üçin hemişelik ýaşalýan ýerinden gidilýän bolsa - tölenilýär.

3. Kärhananyň, edaranyň, guramanyň we graždanyň şu maddanyň 1-nji we 2-nji punktlarynda görkezilen çäreleri üpjün etmek bilen baglanyşykly çeken zyýanyň öwezi Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan belleniýän tertipde tölenilýär.

5-nji madda. Harby gullukçy däl graždan harby borjy ýerine ýetirende ony maddy taýdan üpjün etmek

1. Harby uçýot bilen, harby gulluga hökmany taýýarlamak bilen hem-de harby gulluga girmek bilen baglanyşykly graždan medisina barlagyndan, gözegçiliginden geçen ýa-da saglygyny bejerdan döwrüniň, harby okuw jaýyna giren döwrüniň dowamynda, şeýle hem harby ýygmanyşyklarda bolan, harby uçýot bilen baglanyşykly, harby gulluga hökmany taýýarlamak, harby gulluga girmek bilen baglanyşykly beýleki borçlary ýerine ýetiren döwrüniň dowamynda ol işden (okuwdan) boşadylýar, şunda onuň iş (okuw) orny saklanýar hem-de oňa işleýän (okayan) ýerinde alýan ortaça gazanjy (stipendiýasy), ýolda bolan wagty üçin komandirowka harajatlary Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň, özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan beýleki ministrlikleriň we wedomstwolaryň serişdeleriniň hasabyna tölenilýär.

2. Graždan harby gulluga ýa-da harby ýygnanyşyklara çagyrylanda gulluk ýerine barýança we yzyna gaýdyşyn ýolda ol gulluga çagyrylyş esasynda harby gullugy geçýän harby gullukçylar üçin bellenen normalar boýunça Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň, özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan beýleki ministrlikleriň we wedomstwowlaryň serişdeleriniň hasabyna iýmit bilen üpjün edilýär ýa-da oňa degişli öwez puly tölenilýär.

3. Harby gullukçy däl graždan harby borjy ýerine ýetirende, oňa Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan kesgitlenen tertipde goşmaça ýeňillikler bellenilip bilner.

6-njy madda. Türkmenistanyň harby borçlulyk hakyndaky kanunlarynyň bozulanlygy üçin harby gullukçy däl graždanyň hem-de wezipeli adamyň jogapkärçiligi

1. Eger graždan harby komissar gelmeli diýip çagyranda ýerliksiz sebäbe göre bellenen möhletde gelmese, ol harby borjy ýerine ýetirmekden boýun gaçyrýan adam hasaplanýar hem-de Türkmenistanyň kanunlaryna görä administratiw jogapkärçilige çekilmelidir.

2. Graždan harby komissaryň harby gulluga ýa-da harby ýygnanyşyklara çagyrmak hakyndaky çagyryş hatyny (powestkasyny) alansoň ýerliksiz sebäbe görä, bellenen möhletde gelmese ýa-da ol harby gulluga çagyrylmakdan bilgeşleýin bikanun boşan ýa-da purýja alan (çagyrylmak möhletini gaýra süýşüren) bolsa, dowam edýän kanunlara laýyklykda jenaýat jogapkärçiligine çekilmelidir.

3. Şu aşakdaky ýagdaýlar graždanyň harby komissarlygyň gelmeli diýip çagyranda ýa-da harby komissaryň çagyryş hatyny alanda gelmänligi ýerlikli sebäp diýlip (gelmänligi dokumentler bilen tassyklan wagtynda) hasap edilýär;

graždanyň kesellemegi ýa-da synasyna şikes ýetmegi zerarly işe ýarawlylygyny ýitiren bolsa;

graždanyň ýakyn garyndaşynyň ýa-da graždanyň öz terbiýelemeginde saklaýan adamyň saglyk ýagdaýy agyr bolsa ýa-da ol aradan çykan bolsa;

tebigy betbagtçylygyň päsgelçilik döretmegi ýa-da graždanyň erk-islegine bagly bolmadyk başga hadysalaryň bolmagy netijesinde harby komissarlygyň çagyrylyşynda ýa-da harby komissaryň çagyryş hatynda (powestkasynda) görkezilen ýere hem-de möhletde gelmäge mümkinçiligi bolmadyk bolsa;

suduň sebäbi ýerlikli diýip hasap eden başga ýagdaýlarda.

4. Graždany harby uçýot, harby gulluga taýýarlamak we harby gulluga girmek bilen baglanyşykly medisina barlagyndan, gözegçiliginden, gözden geçirilişinden geçirmäge gatnaşýan wraç-spesialist, çagyryş komissiyasynyň agzasy, kärhananyň, edaranyň, guramanyň wezipeli adamy graždanyň harby borjy ýerine ýetirmekden boýun

gaçyrmagyna ýardam edýän, şeýle hem graždanyň harby borjy ýerine ýetirmegine päsgel berýän ýa-da şu Kanunda bellenen borçlary ýerine ýetimeýän bolsa, olar Türkmenistanyň kanunlarynda göz önünde tutulan jogapkärçilige çekilýär.

II bölüm. HARBY UÇÝOT

7-nji madda. Harby uçýotyň guralyşy

1. Erkek graždanlar harby uçýotda hökman durmalydyrlar, diňe şu aşakdaky halatlar muňa girmeyär:

Şu Kanuna laýyklykda harby borçlardan boşadylanlar;

harby gullugy geçýänler;

içeri işler organlarynda gulluk geçýänler;

azatlykdan mahrum edilmek görnüşinde jenaýat jezasyny çekýänler;

zapasda bolmagyň aňryçäk ýaşyna ýetenler;

hemişelik ýaşamak üçin daşary ýurda gidenler.

2. Zenan graždanlaryň harby-uçýot hünäri bar bolsa, olar harby uçýotda durýarlar.

3. Graždanlaryň harby uçýotyny olaryň ýaşaýan ýerindäki harby komissarlyklar alyp barýarlar.

Harby komissarlyklaryň ýok ýerindäki ilatly punktlarda deslapky harby uçýoty ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet organlary alyp barýarlar.

Ofiser harby atlary bolan, milli howpsuzlyk organlarynda zapasda durýan graždanlaryň harby uçýoty şu Kanunda bellenen tertipde milli howpsuzlyk organlary alyp barýarlar.

4. Harby uçýot dokumentlerinde graždan hakyndaky aşakdaky maglumatlar görkezilmelidir:

hemişelik ýaşaýan ýeri hakynda;

işleýän ýeri we wezipesi hakynda;

maşgala ýagdaýy hakynda;

saglyk ýagdaýyna göre harby gulluga ýaraýanlygy hakynda;

esasy antropometriki maglumatlary (adamyň bedeniniň we synalarynyň ölçegi);

harby gullugy ýa-da onuň başga görnüşini (zähmet) gullugyny geçişi hakynda;

harby ýygmanyşyklary geçişi hakynda;

bilimi hakynda;

harby-uçýot we graždan hünärleriniň barlygy hakynda;

birinji sport razrýadynyň ýa-da sport adynyň bardygy hakynda;

öň sud edilenligi (edilmänligi) hakynda;

mobilizasiýa we uruş döwründe oňuň kärhana, edara, gurama berkidilip (bronlanyp) galdyrylanlygy hakynda.

Harby uçýot dokumentlerinde graždanyň kemsidilmegine sebäp bolup biljek maglumatlar (graždanyň özüniň şeýle maglumatlary harby uçýot dokumentlerine girizmegi talap edýän halatlary muňa girmeyär) görkezilmeli däldir.

5. Ýerli ýerine ýetiriji häkimiýet organlary, kärhahanalaryň, edaralaryň we guramalaryň wezipeli adamlary Harby uçýot hakyndaky düzgünnama laýyklykda graždanlaryň harby uçýotyny guramak we alyp barmak wezipesini ýerine ýetirýärler.

6. Graždany harby uçýota almagyň tertibi şu Kanun arkaly hem-de Harby uçýot hakynda Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanylýan düzgünnama arkaly kesgitlenilýär.

8-nji madda. Graždanlary deslapky harby uçýota goýmak

1. Erkek graždanlary deslapky harby uçýota goýmak işini graždanlary harby uçýota goýmak baradaky etrap ýa-da şäher komissiýasy berjaý edýär, özem graždanyň 16 ýaşyny dolduran ýylyndaky 1-nji ýanwardan 31-nji marta çenli döwür üçin uçýota alynýar.

2. Graždanlary harby uçýota goýmak baradaky komissiýa etrabyň häkimi, şäheriň häkimi tarapyndan aşakdakylardan ybarat edilip tassyklanýar:

etrabyň ýa-da şäheriň harby komissary ýa-da onuň orunbasary - komissiýanyň başlygy;

komissiýanyň sekretary;

graždanlary harby uçýota goýmak bilen baglanyşykly olary medisina barlagyndan geçirýän wraçlar.

3. Graždanlary harby uçýota goýmak baradaky komissiýa şu aşakdakylara borçludur:

graždany medisina barlagyndan geçirmäge hem-de onuň harby gulluga ýaraýandygyny-ýaramaýandygyny kesgitlemäge ;

graždany harby uçýota goýmak hakynda ýa-da ony saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaramaýanlygy üçin harby borçlardan boşatmak hakynda karar kabul etmäge;

graždany harby gullukda ulanmak mümkinçiligini kesgitleär ýaly ony kesp-kär-psihiologik barlagyndan geçirmäge.

4. Graždanlary harby uçýota goýmak baradaky komissiýanyň başlygy ýa-da sekretary komissiýanyň kabul eden kararyny graždana aýtmaga hem-de onuň harby uçýot boýunça borçlaryny düşündirmäge borçludyr.

9-njy madda. Graždanyň harby uçýot boýunça borçlary

1. Graždan özüniň hemişelik ýa-da wagtlaýyn (üç aýdan artyk) ýaşayan territoriýasy haýsy etraba ýa-da şähre degişli bolsa, harby uçýot meselesi barada şol etrabyň ýa-da şäheriň harby komissarlygynyň çagyrmagy boýunça gelmäge borçludyr.

Harby gullukdan ýa-da içeri işler organlaryndan boşap, Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň zapasyna geçirilen graždan özüniň harby uçýota goýulmagy baradaky mesele boýunça, özüniň zapasa geçirilendigi hakyndaky dokumentleri alan gününden beýläk iki hepdäniň içinde öz ýaşayan ýerindäki etrap ýa şäher harby komissarlygyna gelmäge borçludyr.

2. Harby uçýotda durýan graždan özüniň maşgala ýagdaýynyň, etrabyň ýa-da şäheriň çäginde ýaşayan ýeriniň, biliminiň, iş ýeriniň we wezipesiniň üýtgändigini hakynda, şeýle hem işe ýarawlylygynyň uzak wagtlap ýitirilmegine (inwalidlige) getiren keseli hakynda harby uçýoty alyp barýan degişli organa iki hepdäniň içinde habar etmäge borçludyr.

3. Harby uçýotda durýan graždan hemişelik ýaşamak üçin başga etraba, şähre göçüp giden mahalynda ýa-da 6 aýdan artyk möhlet bilen daşary ýurda giden mahalynda, harby uçýotdan çykмага hem-de täze ýaşayan ýerine baranda ýa-da daşary ýurtdan dolanyp gelende iki hepdäniň içinde harby uçýota durmaga borçdudyr.

III bölüm. GRAŽDANY HARBY GULLUGA TAÝÝARLAMAK

10-njy madda. Graždany harby gulluga taýýarlamak

1. Graždany harby gulluga hökmany taýýarlamak işi aşakdakylary öz içine alýar:

goranmak hakynda zerur bilim almak;

medisina barlagyndan we gözegçiliginden geçirmek, zerur bolan wagtynda bolsa - kesel bejeriş-sagaldyş çärelerini geçirmek.

Graždany harby gulluga hökmany taýýarlamak işi harby ýygnanyşyklaryň dowamynda hem geçirilip bilner.

2. Graždany harby gulluga meýletin taýýarlamak işi aşakdakylary öz içine alýar:

sportuň harby-amaly görnüşleri bilen meşgullanmak;

orta we ýörite orta okuw jaýlarynda harby taýýarlygy geçmek;

kämilik ýaşyna ýetmedik graždanlara harby taýýarlygy öwretmek barada goşmaça bilim beriş programmaly orta okuw jaýlarynda okatmak;

ýokary okuw jaýlarynda zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okatmak.

3. Graždanlary harby gulluga taýýarlamak işi Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan kesgitlenýän tertipde amala aşyrylýar.

11-nji madda. Medisina barlagy we gözegçiligi, kesel bejeriş-sagaldyş çärelerini geçirmek

Graždan deslapky harby uçýota goýlanda ol wraç-spesialistler tarapyndan barlagdan geçirilmelidir.

Graždanyň harby gulluga ýaraýandygy-ýaramaýandygy hakyndaky medisina netijesini (zaklýuçeniýesini) öz ýerinde almak mümkin bolmadyk wagtynda, graždanlary harby uçýota goýmak baradaky komissiýa ony ambulatoriýa ýa-da stasionar medisina barlagyna iberip biler.

12-nji madda. Kämilik ýaşyna ýetmedik graždanlara harby taýýarlygy öwretmek barada goşmaça bilim beriş programmaly orta okuw jaýlarynda okatmak

1. Kämilik ýaşyna ýetmedik erkek graždanlary hemme taraplaýyn terbiýelemek we harby gulluga taýýarlamak maksady bilen, Türkmenistanyň Prezidentiniň karary esasynda Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň hem-de Türkmenistanyň Içeri işler ministrliginiň sistemalarynda kämlik ýaşyna ýetmedik graždanlara harby taýýarlygy öwretmek barada goşmaça bilim beriş programmaly orta okuw jaýlary döredilýär.

Kämillik ýaşyna ýetmedik erkek graždan - şol görkezilen okuw jaýyna girýän ýetim ýa-da ene-atasynyň howandarlygyndan galan çaga özi bilen geçirilen gürründeşligiň hem-de medisina barlagynyň netijeleri boýunça şol okuw jaýyna ekzamensiz kabul edilýär.

2. Kämillik ýaşyna ýetmedik graždanlara harby taýýarlyk öwretmek barada goşmaça bilim beriş programmaly orta okuw jaýlary hakyndaky Düzgünnamany Türkmenistanyň Prezidenti tassyklaýar.

13-nji madda. Ýokary okuw jaýlarynda zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okatmak

1. Ýokary okuw jaýynda okaýan, saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaraýan hem-de bellenen talaplara laýyk gelyän, şol okuw jaýyny gutarýan pursatyna çenli 30 ýaşyny doldurmaýan graždanyň şol okuw jaýynyň ýanyndaky harby kafedrada zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça harby okuwy okamak hakynda kontrakt baglaşmaga haky bardyr. Şol kontraktda şu Kanunyň 15-nji maddasynyň 3-nji punktunda görkezilen halatda graždanyň harby gullugy geçmek borjy göz önünde tutulýar.

Zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okaýan studente (kursanta) Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan bellenýän möçberde Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň serişdeleriniň hasabyna goşmaça stipendiýa tölenilýär.

2. Graždanlary ýokary okuw jaýlarynyň ýanyndaky harby kafedralarda zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmalary boýunça okatmak işi Türkmenistanyň Ministrler kabineti tarapyndan bellenilýän tertipde guralýar.

Zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmalarynda zenan graždanlaryň harby okuw okamagy hem göz önünde tutulyp bilner.

3. Ýokary okuw jaýy harby kafedraný zerur otaglar bilen üpjün edýär, şeýle hem Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň ýardam etmegi bilen hem-de şonuň serişdeleriniň hasabyna zerur okuw-material bazasyny döredýär.

Türkmenistanyň Goranmak ministrligi ýokary okuw jaýynyň razylyk bermegi bilen harby kafedra üçin mugallymlary toplamak işini geçirýär.

4. Zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasynda göz önünde tutulan okuw ýygňanyşyklary (stažirowka) harby ýygňanyşyklar diýlip hasaplanýar.

14-nji madda. Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň graždanlary harby gulluga taýýarlamaga gatnaşmagy

Türkmenistanyň Goranmak ministrligi:

harby-uçýot hünärleriň we sportuň harby-amaly görnüşleriniň sanawlaryny işläp taýýarlaýar;

harby gulluga gidýän we harby gullukda durýan graždanlaryň saglyk ýagdaýy barada bildirilýän talaplary Türkmenistanyň Saglygy saklaýyş ministrligi bilen bilelikde işläp taýýarlaýar;

grāždanlary harby gulluga taýýarlamagyň döwlet bilim beriş programmalaryny we metodikasyny işläp taýýarlaýar;

Türkmenistanyň bilim ministrliginiň sistemasynda graždandanlary harby gulluga taýýarlamak barada goşmaça bilim beriş programmaly okuw jaýlaryny, şeýle hem graždanlary harby gulluga şertnama esasynda taýýarlaýan edaralary, guramalary döretmek, maliýeleşdirmek we material-tehniki taýdan üpjün etmek işine gatnaşýar.

IV bölüm. GRAŽDANLARY HARBY GULLUGA ÇAGYRMAK

15-nji madda. Harby gulluga çagyrylmaly graždanlar

1. 18 ýaşdan 30 ýaş aralygynda bolan, harby gulluga çagyrylyşdan boşamak ýa-da harby gulluga çagyrylyşdan purýja almak barada hukugy bolmadyk erkek graždan harby gulluga çagyrylmalydyr.

Graždan diňe 18 ýaşyny dolduransoň, ony harby gulluga çagyrmak hakynda karar kabul edilip bilner.

2. Graždan Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň razylygy bilen harby gullugy çagyryş boýunça geçmegiň ýerine, kontrakt esasynda harby gulluga girip biler.

3. Ýokary okuw jaýlaryny tamamlanan hem-de ofiserlik harby harby ady dakylp, Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň zapasyna geçirilen graždanlar Türkmenistanyň Prezidentiniň Permanyna laýyklykda harby gulluga çagyrylýarlar.

Şu punktuň birinji bölegine laýyklykda harby gulluga çagyrylan graždan harby gullugy kontrakt esasynda geçýän harby gullukçylar üçin bellenen tertipde geçýär.

16-njy madda. Graždanlary harby gulluga çagyryşdan boşatmak

1. Harby gulluga çagyryşdan aşakdaky graždanlar boşadylýar:

a) saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaramaýar diýlip ykrar edilen graždanlar;

b) harby gullugy ýa-da onuň başga görnüşini (zähmet gullugyny) çagyryş boýunça geçen graždanlar;

w) başga döwletiň ýaragly güýçlerinde harby gullugy ýa-da onuň başga görnüşini (zähmet gullugyny) geçen graždanlar.

2 . Graždanyň süýtdeş dogany çagyrylyş boýunça harby gullugy döwründe wepat bolan ýa ölen bolsa, şol ölüm hem harby gulluk borçlaryny ýerine ýetirmek bilen baglanşykly bolan bolsa, ona şol graždana harby gulluga çagyrylmakdan boşamak hukugy berilýär.

3. Uly bolmadyk agyr jenaýaty amala aşyrandygy üçin iki gezek sud edilen ýa-da ortaça agyr jenaýaty, agyr ýa-da aýratyn agyr jenaýaty amala aşyrandygy üçin sud edenlen graždan harby gulluga çagyrylmaga degişli däldir.

17-nji madda. Graždanlary harby gulluga çagyryşdan purýja bermek

Harby gulluga çagyryşdan aşakdaky graždanlara purýja berilýär (çagyrylmak möhleti gaýra süýşürilýär);

a) saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga wagtlaýyn ýaramaýar diýlip ykrar edilen graždanlara - bir ýyla çenli möhlet bilen.

Şeýle esas bilen harby gulluga çagyryşdan üç ýylyň dowamynda purýja berlip bilner, şondan soň bolsa purýja alan graždan Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň zapasyna geçirilýär, ýöne şunda ol 30 ýaşyny doldurýança wagtal-wagtal medisina barlagyndan geçirilip durulýar. Şol ýaşa ýetmedik, ýöne welin zapasda durýan, medisina barlagyndan geçirilende bolsa harby gulluga ýaraýar diýlip ykrar edilen graždan Türkmenistanyň Goranmak ministriniň buýrugy boýunça umumy esaslarda harby gulluga çagyrylyp bilner;

b) kesekiniň kömegine mätäç we doly derejede döwletiň hasabyna saklanmaýan maşgala agzasyna ideg etmek bilen meşgullanýan graždanlar - eger şol görkezilen maşgala agzasyny kanun boýuça ekläp-saklamaga we ol barada alada etmäge borçly bolan başga adam bolmasa.

Kesekiniň kömegine we ideg etmegine mätäç adamlaryň hataryna: pensiýa ýaşyna ýeten ýa-da birinji ýa ikinji topar inwalidi bolan maşgala agzalary, şeýle hem 18 ýaşa ýetmedik maşgala agzalary girýär.

w) 16 ýaşa ýetmedik iki we şondan-da köp çagasy bar bolan ýalňyz (zähmet çekmäge ukyply) ene-ata (çaganyň kakasy ýa ejesi) – eger kanun boýunça ekläp-saklamaga we olar barada alada etmäge borçly bolan başga zähmete ukyply adam bolmasa;

g) iki we şondan köp çagasy bar bolan graždanlara;

d) çagasy ejesiz terbiýelenýän graždanlara;

e) özi barada jenaýat işi gozgalan graždanlara - şol iş düýp manysy boýunça çözülýänçä.

2. Şu maddanyň 1-nji punktunda görkezilen graždanlaryň başga-da, harby gullukdan çagyryşdan purýja almaga aşakdaky graždanlaryň haky bardyr:

a) Türkmenistanyň Halk wekilligine, Türkmenistanyň Mejlisiniň deputatlygyna saýlananlar ygtyýarlarynyň möhletine barabar;

b) ýokary pedagogiki bilimi bolup, döwlet organynyň ýollama haty (naprawleniýesi) bilen obadaky orta okuw jaýynda pedagogik wezipede işleýänler - işläň döwrüne barabar;

w) ýörite orta ýa-da ýokary okuw jaýynda okaýanlar;

eger ozal olar şeýle okuw jaýlarynyň birinde okamadyk bolsalar - okan döwrüne barabar;

g) başga döwletiň okuw jaýynda okaýanlar - okan döwrüne barabar

3. Türkmenistanyň Prezidenti öz Permany bilen şu maddanyň 1-nji we 2-nji punktlarynda görkezilmedik graždanlaryň başga kategoriýalaryna ýa-da aýry-aýry adamlara hem harby gulluga çagyryşdan purýja bermäge haklydyr.

18-nji madda. Graždanlary harby gulluga çagyrmagyň möhletleri

Graždanlary harby gulluga çagyrmak işi Türkmenistanyň Prezidentiniň çykaran permanlary esasynda ýylda iki gezek – 1-nji apreldan 30-njy iýula çenli hem-de 1-nji oktýabrdan 31-nji dekabra çenli geçirilýär.

19-njy madda. Graždanlary harby gulluga çagyrmagy guramak

1. Graždanlary harby gulluga çagyrmagy etrabyň ýa-da şäheriň häkimi etrabyň ýa-da şäheriň harby komissary bilen bilelikde guraýar.

2. Graždanlary harby gulluga çagyrmagyň tertibi şu Kanun bilen hem-de graždanlary harby gulluga çagyrmak hakynda Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklyan Düzgünnama esasynda kesgitlenilýär.

20-njy madda. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasy

Graždanlary harby gulluga çagyrmagy guramak we geçirmek üçin etrapda ýa-da şäherde etrabyň ýa-da şäheriň häkiminiň çykaran karary esasynda çagyryş komissiýasy döredilýär, bu komissiýa bolsa aşakdakylar girmelidir:

etrabyň ýa-da şäheriň harby komissary - komissiýanyň başlygy;

etrabyň ýa-da şäheriň häkiminiň wekili – komissiýanyň başlygynyň orunbasary;

çagyryş komissiýasynyň sekretary;

harby gulluga çagyrylmaly graždanlary medisina barlagyndan geçirmek işine ýolbaşçylyk edýän wraç;

etrap ýa-da şäher prokuratura organynyň wekili;

etrap ýa-da şäher içeri işler organynyň wekili;

çagyryş komissiýasynyň düzümine beýleki adamlar hem girip biler.

21-nji madda. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasynyň borçlary we işleýiş tertibi

1. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasyna, harby gulluga çagyrylmaly graždany medisina barlagyndan geçirmegi guramak hem-de şol graždan barada aşakdaky kararlaryň birini kabul etmek borjy ýüklenýär:

harby gulluga çagyrmak hakynda;

harby gulluga çagyryşdan purýja bermek hakynda;

harby gulluga çagyryşdan boşatmak hakynda.

harby borçlulykdan boşatmak hakynda.

Graždan harby gulluga çagyryşdan boýun gaçyran mahalynda çagyryş komissiýasy degişli materiallary derňew organlaryna iberýär.

Çagyryş komissiýasy graždany harby gulluga ibermek hakynda karar kabul edende şol graždanyň harby gullugy Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň goşunlarynyň ýa-da beýleki goşunlaryň haýsy görnüşinde, haýsy kysymynda geçmelidigini kesgitleýär.

2. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasy öz kararlaryny diňe dowam edýän kanunlar esasynda kabul edýär.

3. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasynyň başlygy ýa-da orunbasary graždan barada nähili karar kabul edilen bolsa, ony şol graždan aýdýar.

Eger graždan talap edýän bolsa, çagyryş komissiýasynyň başlygy oňa şol graždan barada çagyryş komissiýasynyň kabul eden kararynyň nusgasyny (kopiýasyny) berýär.

4. Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasynyň kabul eden karary barada graždan on günün içinde welaýatyň çagyryş komissiýasyna ýa-da suda şikaýat edip biler.

Çagyryş komissiýasynyň karary barada şikaýat edilmegi şol kararyň ýerine ýetirilmegini togtatmaýar.

22-nji madda. Welaýatyň çagyryş komissiýasy

1. Welaýatyň häkiminiň karary bilen welaýatyň çagyryş komissiýasy döredilýär, oňa bolsa aşakdakylar girmelidir:

welaýatyň harby komissary - komissiýanyň başlygy;

welaýatyň häkiminiň wekili - komissiýanyň başlygynyň orunbasary;

çagyryş komissiýasynyň sekretary;

harby gulluga çagyrylmaly graždanlary medisina gözden geçirilişinden we barlagyndan geçirmek işine ýolbaşçylyk edýän wraç;

welaýatyň prokuratura organynyň wekili;

welaýatyň içeri işler organynyň wekili;

Döwlet serher gullugynyň wekili;

çagyryş komissiýasynyň düzümine beýleki adamlar hem girip biler.

2. Welaýatyň çagyryş komissiýasy:

harby gulluga çagyrylan graždanlary gulluk etmeli ýerine ugradylmazyndan ozal medisina barlagyndan geçirmegi, saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga çagyryşdan purýja alan ýa-da boşadylan graždanlary, şeýle hem saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaraýanlygy-ýaramaýanlygy hakynda etraplaryň, şäherleriň çagyryş komissiýalarynyň çykaran karary bilen ylalaşmaýandyklaryny aýdan graždanlary kontrol medisina barlagyndan geçirmegi guraýar;

grажdanlara harby gulluga çagyryşdan purýja berilmeginiň we boşadylmagynyň dogrulygyny barlaýar;

grажdanlaryň Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň goşunlarynyň ýa-da beýleki goşunlaryň görnüşlerinde we kysymlarynda harby gullugy geçmek üçin iberilmeginiň esasydygyna kontrollyk edýär;

Etraplaryň, şäherleriň çagyryş komissiýalarynyň hereketi barada harby gulluga çagyrylýan graždanlardan gelen şikaýatlara garaýar.

3. Welaýatyň çagyryş komissiýasy etraplaryň we şäherleriň çagyryş komissiýalarynyň kararlaryna täzeden seretmäge hem-de olary ýatymaga haklydyr.

4. Welaýatyň çagyryş komissiýasynyň kabul eden karary barada suda şikaýat etmek bolar. Welaýatyň çagyryş komissiýasynyň karary barada şikaýat edilmegi şol kararyň ýerine ýetirilmegini togtatmaýar.

23-nji madda. Aşgabat şäheriniň çagyryş komissiýalary

1. Aşgabat şäherinde şäher häkiminiň karary bilen etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasynyň ygtyýarlary berlen çagyryş komissiýasy hem-de welaýatyň çagyryş komissiýasynyň ygtyýarlary berlen çagyryş komissiýasy döredilýär.

2 Etrabyň, şäheriň çagyryş komissiýasynyň ygtyýarlary berlen Aşgabat şäheriniň çagyryş komissiýasynyň düzümine şu aşakdakylar girmelidir:

Aşgabat şäheriniň harby komissarynyň orunbasary – komissiýanyň başlygy;

Aşgabat şäheriniň häkiminiň wekili - komissiýanyň başlygynyň orunbasary;

çagyryş komissiýasynyň sekretary;

harby gulluga çagyrylmaly graždanlary medisina barlagyndan geçirmek işine ýolbaşçylyk edýän wraç;

Aşgabat şäheriniň prokuratura organynyň wekili;

Aşgabat şäheriniň içeri işler organynyň wekili.

3. Welaýatyň çagyryş komissiýasynyň ygtyýatlary berlen Aşgabat şäheriniň çagyryş komissiýasynyň düzümine şu aşakdakylar girmelidir:

Aşgabat şäheriniň harby komissary - komissiýanyň başlygy;

Aşgabat şäher häkiminiň wekili - komissiýanyň başlygynyň orunsary;

çagyryş komissiýasynyň sekretary;

harby gulluga çagyrylmaly graždanlary medisina barlagyndan geçirmek işine ýolbaşçylyk edýän wraç;

Aşgabat şäheriniň prokuratura organynyň wekili;

Aşgabat şäheriniň içeri işler organynyň wekili.

Döwlet serher gullugynyň wekili.

4. Aşgabat şäheriniň çagyryş komissiýalarynyň düzümine şu maddanyň 2-nji we 3-nji punktlarynda görkezilen adamlardan başga adamlar hem girip biler.

24 madda. Harby gulluga çagyrylmaga degişli graždanlar saglyk ýagdaýyna güwä geçmek

1. Harby gulluga çagyrylmaga degişli graždanlaryň saglyk ýagdaýyna güwä geçmek amala aşyrylýar.

Graždanyň harby gulluga ýaramlydygy hakynda medisina taýdan gelnen netijäni ýerinde almak mümkin bolmadyk halatda ýa-da harby gulluga çagyrylmaga degişli graždanyň saglygyny ambulatoriýa ýa bolmasa stasionar şertlerinde barlamak we bejermek zerur bolan mahaly etraplaryň, welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň çagyryş komissiýalary şeýle graždandary ýerli saglygy goraýyş organlarynyň bejeriş-öňüni alyş edaralaryna iberýärler. Olaryň saglyk ýagdaýy boýunça harby gulluga ýaramlylygy hakyndaky mesele garnizonlaryň harby-medisina edaralarynda döredilýän harby-lukman komissiýalarynyň gelen netijeleri esasynda çözülýär. Komissiýalaryň gelen netijeleri Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň Merkezi harby-lukman komissiýasy tarapyndan tassyklanylmaga degişlidir.

2. Harby gulluga çagyrylmaga degişli graždanyň saglygyna güwä geçmegiň netijeleri boýunça onuň harby gulluga ýaramlylygy hakynda şu görnüşlerde gelnen netije berilýär:

I - harby gulluga ýaramly;

II - harby gulluga wagtlaýyn ýaramly däl;

III - harby hasapdan çykarmak bilen, harby gulluga ýaramly däl.

3. Saglyk ýagdaýyna güwä geçmegi guramagyň we geçirmegiň tertibi Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde saglyga güwä geçmek hakyndaky Düzünnama bilen kesgitlenýär, ol Türkmenistanyň Goranmak ministri hem-de Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty ministri tarapyndan tassyklanylýar.

25-nji madda. Graždanlaryň harby gulluga çagyrylmagy bilen baglanyşykly olaryň we wezipeli adamlaryň borçlary

1. Harby gulluga çagyrylmaly graždan harby komissarlygyň çagyrmagyna görä medisina barlagyndan geçmek üçin gelmäge, çagyryş komissiýasynyň mejlisine gelmäge hem-de harby komissaryň harby gulluga çagyryş haty (powestkasy) esasynda gelmäge borçludur.

2. Kärhananyň, edaranyň, guramanyň wezipeli adamy harby gulluga çagyrylmaly graždanyň harby komissarlygyň çagyrmagyna görä ýa-da harby komissaryň çagyryş haty esasynda öz wagtynda geler ýaly mümkinçiligi üpjün etmäge borçludyr.

26-njy madda. Graždanlary mobilizasiýa boýunça we uruş döwründe harby gulluga çagyrmak

Graždanlary mobilizasiýa boýunça we uruş döwründe harby gulluga çagyrmagyň tertibi Türkmenistanyň mobilizasiýa hakyndaky hem-de harby ýagdaý hakyndaky kanunçylyk aktlary esasynda bellenýär.

V bölüm. GRAŽDANLARYŇ KONTRAKT BOÝUNÇA HARBY GULLUGA GIRMEGI

27-nji madda. Harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmak

1. Harby gullugy geçmek hakynda kontrakty ilkinji bolup 18 ýaşdan 35 ýaşa çenli erkek graždanlaryň we 25 ýaşdan 40 ýaşa çenli zenan graždanlaryň baglaşmaga haky bardar.

Aýratyn halatlarda Türkmenitanyň Goranmak ministrliginiň harby gulluk edilmegi kanunda göz önünde tutulan beýleki ministrlikleriň hem-de wedomstwolaryň razylygy bilen, harby gullugy geçmek hakynda birinji kontrakt aýal-gyzlardan bolan, 19 ýaşy dolan graždanlar bilen baglanylyp bilner.

2. Harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakt graždan bilen Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonyň) arasynda ýazmaça görnüşde hem-de harby gullugy geçmegiň tertibi hakynda Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanýan Düzgünnama esasynda kesgitlenýän tertipde baglaşylýar.

Kontrakt boýunça harby gulluga girmek üçin kandidatlary seçip almak işi welaýatlaryň, etraplaryň şäherleriň harby komissarlyklary hem-de harby bölümleriň komandirleri tarapyndan geçirilýär hem-de ol Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonyň ýolbaşçysy) tarapyndan bellenýän tertipde amala aşyrylýar.

3. Harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmaktan ýüz döndermek üçin, şu aşakdakylar esas bolup hyzmat edýär:

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk

organlarynyň harby bölüminde (korablynda), edarasynda ýa-da guramasynda, (mundan beýläk, eger şu Kanunda başga hili belenmedik bolsa - "harby bölüm" diýlip alynýar) graždanyň gulluk etmek isleýän boş harby wezipeleriň bolmazlygy;

seçip alyş konkursynyň jemlerine görä, attestasion komissiýanyň harby gullugy geçmek hakynda kabul eden (harby bölümiň komandiri tarapyndan hem tassyklan) karary;

kontrakt boýunça harby gulluga girýän graždanlar boýunça şu Kanuna laýyklykda bildirilýän talaplara onuň laýyk gelmezligi;

grazhdanyň sud edilenlik aýbynyň bolmagy.

4. Zenan graždanyň ýa-da nikada durmaýan erkek graždanyň 8 ýaşa ýetmedik çagasynyň bolmagy hem harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmakdan ýüz döndermek üçin esas bolup hyzmat edip biler.

5. Türkmenistanyň Goranmak ministrliginiň (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň wedomstwonyň) harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakty baglaşmakdan ýüz döndermegi barada suda şikaýat edilip bilner.

28-nji madda. Harby okuw jaýlarynda okaýan graždanlaryň harby gullugy geçmek hakynda kontraktlar baglaşmak

1. Harby gullugy geçmedik graždanyň öz 16 ýaşy dolan ýylyndan başlap 21 ýaşyny doldurýança, harby uçilişelere we institutlara, harby akademiýalara hem-de ýokary okuw jaýlarynyň ýanyndaky harby fakultetlere okuwa girmäge haky bardyr.

Harby gullugy geçýän ýa-da geçen graždanyň öz 23 ýaşyny doldurýan ýylyna çenli ýokarda görkezilen okuw jaýlaryna okuwa girmäge haky bardyr.

2. Eger harby okuw jaýynyň 18 ýaşly we şondan-da uly ýaşly kursanty ozal harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmadyk bolsa, onda ol okuwyň birinji kursuny tamamlandan soň harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşýar.

Ofiser harby ady bolmadyk, kontrakt boýunça harby gullugy geçýän hem-de şu maddanyň 1-nji punktunyň birinji böleginde görkezilen harby okuw jaýyna giren harby gullukçy şol okuw jaýynda okaýan döwrüne barabar möhlet bilen harby gullugy geçmek hakynda hem-de şol okuwy gutarandan soň gulluk etmek hakynda 5 ýyllyk möhlete kontrakt baglaşýar.

3. Kursant harby gullugy geçmek barada kontrakt baglaşmazýandan ozal, onuň çagyryş boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçynyň hukugy ýaly hukugy bolýar.

4. Eger kursant harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakty baglaşmazdan ozal okuwa ýetişmeýänligi üçin, okamak islemeýänligi ýa-da özüni tertipsiz alyp baranlygy üçin harby

okuw okuw jaýyndan çykarylan bolsa, şeýle hem kursant kontrakt baglaşmakdan boýun gaçyran bolsa, onda ol Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonýň ýolbaşçysy) tarapyndan bellenen tertipde çagyryş boýunça harby gullugy geçmek üçin şu Kanunda bellenen möhlete şeýle harby gullugy geçmek üçin iberilýär - eger ol harby okuw jaýyna girmezden ozal harby gullugyň bellenen möhletini gulluk edip gutarmadyk bolsa hem-de harby gulluga çagyrylmakdan boşamaga ýa-da purýja almaga haky bolmasa, şeýle edilýär.

Şol harby gullukçy azyndan alty aýlap birkemsiz gulluk edip gelen bolsa, onuň harby okuw jaýynda okan döwri Türkmenistanyň Goranmak ministri tarapyndan kesgitlenilýän tertipde çagyryş boýunça harby gulluk geçmek möhletine goşulýar.

5. Harby okuw jaýynyň okuw programmalarynda kursantlaryň graždan hünärleri boýunça okadylmagy göz önünde tutulmalydyr, şol hünärleriň sanawyny bolsa Türkmenistanyň Prezidenti tassyklaýar.

29-njy madda. Kontrakt boýunça harby gulluga girýän graždanlara bildirilýän talaplar

1. Kontrakt boýunça harby gulluga girýän graždan Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde medisina barlagyndan geçmek hakyndaky Düzgünnama laýyklykda medisina barlagyndan geçmelidir. Medisina barlagynyň görkezen netijelerine görä graždanyň şu Kanunyň 25-nji maddasynyň 2-nji punktuna laýyklykda harby gulluga ýaraýandygy-ýaramaýandygy hakynda karar kabul edýär. Medisina barlagynda harby gulluga ýaraýar diýlip ykrar edilen graždan kontrakt boýunça harby gulluga kabul edilip bilner.

2. Kontrakt boýunça harby gulluga girýän graždan aşakdaky bellenen talaplara laýyk gelmelidir:

umumy bilim derejesi boýunça;

professional taýýarlyk derejesi boýunça;

ahlak-psihologik häsiýetleri boýunça;

fiziki taýýarlygyň normatiwlerini ýerine ýetirmek boýunça.

Ýokarda görkezilen talaplary we normatiwleri Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonýň ýolbaşçysy) belleýär.

3. Harby gulluga girýän we ony kontrakt boýunça geçýän graždanlaryň bellenen talaplara laýyk gelyändigini kesgitlemek işi harby bölümleriň attestasion komissiýalarynyň üstüne ýüklenilýär.

30-njy madda. Kontrakt boýunça harby gullugyň möhleti

1. Harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakt 3 ýyl, 5 ýyl ýa-da 10 ýyl möhlete baglaşylýar, şeýle hem harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakty baglaşýan harby gullukçynyň harby gullukda bolmaly aňryçäk ýaşynyň gelip ýetmeli wagtyna çenli az möhlete baglaşylýar.

2. Kontrakt boýunça harby gulluga ilkinji gezek girýän graždan bilen harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakt aşakdaky ýaly baglaşylýar:

soldatlaryň (matroslaryň), şeýle hem seržantlaryň (starşinalaryň) eýeleýän harby wezipesine girýänler bilen – 3 ýyllyk möhlete;

ofiserleriň eýeleýän harby wezipesine girýänler bilen – 5 ýyllyk möhlete;

harby okuw jaýynyň harby gullukçylary-kursantlary bilen, harby gullugy geçmek hakynda şol okuw jaýynda okalýan döwre barabar möhlete hem-de şony tamamlanlaryndan soň 5 ýyllyk möhlete baglaşylýar.

Çagyryş boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçy harby gullugy geçmek hakyndaky ilkinji kontrakty aşakdaky halatlarda gysga möhlete baglaşyp biler: eger onuň çagyryş boýunça hem-de ilkinji kontrakt boýunça harby gullugynyň umumy dowamlylygy şu punktuň birinji bölegine laýyklykda 3 ýyl ýa-da 5 ýyl bolsa.

3. Ofiser ady bolan we ýokary harby okuw jaýyna giren harby gullukçy bilen harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakt şol okuw jaýynda okalýan döwre barabar möhlete hem-de şony tamamlandan soň 5 ýyl möhlete baglaşylýar.

4. Ofiser ady bolan we adýunktura ýa-da harby doktorantura giren harby gullukçy bilen harby gullugy geçmek hakynda şol adýunkturada ýa-da harby doktoranturada okalýan döwre barabar möhlete hem-de şony tamamlandan soň harby gullugy geçmek hakynda 5 ýyllyk möhlete ýa-da şol harby gullukçynyň harby gullukda bolmaly aňryçäk ýaşynyň gelip ýetmeli wagtyna çenli az möhlete baglaşylýar.

5. Harby bölümiň komandiri kontrakt boýunça harby gullugy geçen harby gullukçy bilen täze kontrakt baglaşmak ýa-da baglaşmazlyk hakynda öňki kontraktyň möhletiniň tamamlanmagyna azyndan üç aý galanda karar kabul edýär.

VI bölüm. HARBY GULLUK

31-nji madda. Harby gulluk

1. Harby gulluk - munuň özi Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde, beýleki

goşunlarda we milli howpsuzlyk organlarynda graždanlaryň edýän döwlet gullugynyň aýratyn görnüşidir.

2. Harby gullugy geçýän graždan harby gullukçy hasaplanýar.

3. Harby gullukçylaryň hukuklary, borçlary hem jogapkärçiligi kanun boýunça bellenilýär hem-de şolaryň statusy döwlet tarapyndan kepillendirilýär.

4. Parahatlyk döwründe harby gullugy geçmegiň mazmuny hem tertibi şu Kanun bilen, harby gullugy geçmegiň tertibi hakyndaky Düzgünnama we harby ustawlar bilen kesgitlenilýär.

Harby gullugy beýleki goşunlarda, milli howpsuzlyk organlarynda geçmegiň aýratynlygy şolaryň işini düzgünleşdirýän kanunlar arkaly kesgitlenilýär.

Mobilizasiýa boýunça we uruş döwründe harby gullugy geçmegiň aýratynlygy Türkmenistanyň kanunlary arkaly kesgitlenilýär.

32-nji madda. Harby gulluk borçlaryny ýerine ýetirmek

1. Graždanlaryň harby borçlary ýerine ýetirmekleri hem-de harby gullugy geçmekleri bilen baglanyşkly hukuk gatnaşyklaryny düzgünleşdirmek maksady bilen, harby gulluk borçlaryny ýerine ýetirmek diýlende aşakdakylara düşünilýär:

a) uruş hereketlerine gatnaşmak;

b) harby ustawlara laýyklykda bellenen wezipe borçlaryny ýerine ýetirmek;

w) söweş nobatçylygyny çekmek (söweş gullugyny ýerine ýetirmek);

g) harby tälimlere we korabllaryň ýörişlerine gatnaşmak;

d) komandiriň (naçalnigiň) beren buýrugyny, görkezmesini ýa-da goýan wezipesini ýerine ýetirmek;

e) gulluk wagty barada bellenen tertibe görä şol wagtyň dowamynda ýa-da gulluk zerurlygy talap edýän wagtynda, harby bölümiň territoriýasynda bolmak;

ž) gulluk komandirowkasynda ýa-da keselini bejertmekde bolunmagy;

z) gulluk ýerine, keselini bejertýän ýerine gitmek we yzyna gaýtmak;

i) harby ýygnaýyşyklary geçmek;

k) ýesirlikde bolunmagy (meýletin ýesir bolup geçmek halatlary muňa girmeyär), girew edilen ýa-da internirlenen (erkinligi çäklendirilen) ýagdaýda bolunmagy;

l) nam-nyşansyz ýitirim bolunmagy - harby gullukçy kanunda bellenen tertipde nam-nyşansyz ýiten diýlip ykrar edilýänçä ýa-da ölen diýlip yglan edilýänçä;

m) şahsyýetiň janynyny, saglygyny, namysyny we mertebesini goramak barada harby gullukçynyň eden hereketi;

n) kanunçylygy we hukuk tertibini üpjün etmekde hukuk goraýjy organlara kömek etmek;

o) adatdan daşary ýagdaýlaryň getiren zyýanly netijelerini ýok etmäge gatnaşmak;

ö) harby gullukçynyň eden beýleki hereketleri, eger sud şol hereketler jemgyýetiň we döwletiň bähbitleri üçin edilen diýlip ykrar edilen bolsa.

2. Şu aşakdaky halatlarda harby gullukçy harby gulluk borçlaryny ýerine ýetirýär diýlip hasap edilmeýär:

harby bölümiň ýerleşýän ýeriniň çäklerinden daşarda dynç alyşda, wagtlaýyn göýberilişde ýa-da rugsatda ýören harby gullukçy, ýöne muňa şu maddanyň 1-nji punktunyň "k" - "p" podpunktларында göz önünde tutulan halatlar girmeýär;

harby bölümiň ýerleşýän ýeriniň çäklerinden daşarda ýa-da harby bölümiň çäklerinden daşarda bellenen gulluk ýeriniň çygryndan daşarda birugsat ýören harby gullukçy, ýöne muňa şu maddanyň 1-nji punktunyň “k” – “p” pbopunktларында göz önünde tutulan halatlar girmeýär.

3. Harby gullukçy harby gulluga dahyly bolmadyk ýa-da kanunyň bozulmagyna gönükdirilen buýruklar we görkezmeler berlip, wezipe goýlup bilinmez.

33-nji madda. Harby gullugyň möhleti

1. Harby gullukçylaryň harby gulluk möhleti aşakdaky ýaly bellenilýär:

çagyryş boýunça harby gullugy geçýänler üçin - 24 aý;

çagyryş boýunça harby korabllarda, gämilerde hem-de söweşjeňligi üpjün edýän kenarýaka bölümlerde harby gullugy geçýänler üçin - 30 aý;

ýokary bilimi bolanlar we çagyryş boýunça harby gullugy geçýänler üçin -18 aý;

zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy esasynda harby okuw okatmak hakyndaky kontraktyň şertlerine laýyklykda çagyryş boýunça harby gullugy geçýänler üçin - 24 aý;

kontrakt boýunça harby gullugy geçýänler üçin – kontraktyň möhletine barabar möhlet.

2. Graždanyň harby bölümiň liçnyý sostawynyň spisogyna girizilen günü harby gullugyň başlanan günü hasap edilýär.

3. Harby gullukçynyň harby bölümiň liçnyý sostawynyň spisogyndan çykarylan günü harby gullugyň tamamlanan günü hasap edilýär.

4. Harby ýygmanyşyklaryň geçilen döwri graždanyň harby gullugynyň umumy dowamlylygyna goşulýar.

34-nji madda. Harby geýmiň formasy

1. Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlarynyň harby gullukçylary üçin geým formasynyň zerur görnüşleri belleniýär.

Harby geým formasyny we tapawutlandyryş nyşanlaryny Türkmenistanyň Prezidenti tassyklaýar, olary geýmegiň-dakmagyň kadalaryny bolsa Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonynyň ýolbaşçysy) belleýär.

Harby geým formasynyň dürli görnüşleriniň öz niýetlenilişine baglylykda harby at boýunça tapawutlandyryş nyşanlary, personalaşdyrylan tapawutlandyryş nyşanlary, şeýle hem aşakdakylara degişliligi boýunça:

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerine (beýleki goşunlara) degişliligi;

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň (beýleki goşunlaryň) görnüşine degişliligi;

Goşun (gulluk) kysymyna degişliligi;

anyk harby düzümlere degişliligi boýunça tapawutlandyryş nyşanlary bolup biler.

2. Harby gullukçylaryň harby geýminiň fomasy we tapawutlandyryş nyşanlary Türkmenistanyň patentler hakyndaky kanunlary arkaly goralýar.

Ministrlikleriň we wedomstwolaryň, kärhanalaryň, edaralaryň, guramalaryň hem-de jemgyýetçilik birleşikleriniň işgärleriniň geým formasy we tapawutlandyryş nyşanlary harby gullukçylaryň geým formasy hem-de tapawutlandyryş nyşanlary bilen birmeňzeş bolmaly däldir.

Ministrlikler ýa-da wedostwolar öz işgärleriniň häzirki geým formalaryny üýtgetmekçi ýa-da täzelerini girizmekçi bolanlarynda, olar degişli tekliplerini ilki Türkmenistanyň Goranmak ministrligi bilen ylalaşýarlar, soňra hem Türkmenistanyň Ministrler kabinetine berýärler.

Harby geým formasyny geýmäge hukugy bolmadyk graždanlaryň ony geýmegi gadagandyr we ol kanun boýunça jogapkärçilige çekilýär.

35-nji madda. Harby kasam

1. Harby gulluga ilkinji gezek giren ýa-da harby gullugy geçmedik we harby ýygnanyşyklara ilkinji gezek çagyrylan graždan Türkmenistanyň Döwlet baýdagynyň hem-de harby bölümiň Söweş baýdagynyň önünde Harby kasamy kabul edýär.

2. Harby kasamyň aşakdaky teksti tassyklanýar:

"Men - Türkmenistanyň graždany (ady, atasynyň ady, familiýasy) öz halkyma we watanym Türkmenistana wepaly boljakdygyma dabaraly kasam edýärim.

Türkmenistanyň Konstitusiýasyny we kanunlaryny, Türkmenistanyň Prezidentiniň permanlaryny mukaddes berjaý etjekdigime, harby ustawlaryň talaplaryny, komanirleriň we noçalnikleriň buýruklaryny pugta ýerine ýetirjekdigime kasam edýärim.

Harby borjy mynasyp berjaý etjekdigime, Türkmenistanyň azatlygyny, garaşsyzlygyny we konstitution gurluşyny mertlerçe gorajakdygyma kasam edýärim".

36-njy madda. Harby kasamyň kabul edilişi

1. Graždan Harby kasamy harby gullugyň ýa-da harby ýygnanyşyklaryň geçilmeli ýerine gelensoň başlangyç harby taýýarlygy geçenden soň kabul edýär, başlangyç taýýarlygyň möhleti bolsa iki aýdan aňry geçmeli däldir.

Harby kasam kabul edilýänçä:

harby gullukçy harby wezipelere belleniş, söweş wezipelerini ýerine ýetirmäge (urus hereketlerine gatnaşdyrylmaga, söweş nobatçylygyny, söweş gullugyny, garawul gullugyny ýerine ýetirmäge) çekilip bilinmez;

harby gullukça ýarag we harby tehnika berlip-berkidilip bilinmez;

harby gullukça tussag görnüşinde düzgün-nyzam temmisi berlip bilinmez.

2. Harby kasam harby gullugy geçmegiň tertibi hakyndaky Düzgünnama laýyklykda kabul edilýär.

37-nji madda. Harby wezipeler

1. Harby gullukçylar harby gullugy harby bölümleriň şatlarynda göz önünde tutulan

harby wezipelerde geçýärler.

Harby gullukça onuň eýelemeýän wezipesini wagtlaýyn (6 aýdan köp bolmadyk möhlete) ýerine ýetirmek borjy ýüklenip bilner.

2. Harby wezipeleriň sanawlary Türkmenistanyň Goranmak ministrligi (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulyan ministrlük ýa-da wedomstwo) tarapyndan işlenip taýýarlanylýar.

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlarynyň, Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynyň harby wezipeleriniň sanawlarynda aşakdaky wezipeler kesgitlenilýär:

graždan işgärleriň eýeläp biljek wezipeleri;

diňe bäsdeşlik ýaryşy (konkurs) esasynda eýelenilip bilinýän wezipeler.

3. Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde, beýleki goşunlarda, milli howpsuzlyk organlarynda Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynda ýokary çinli ofiserleriň eýeleýän harby wezipeleriniň ýeketäk sanawyny Türkmenistanyň Prezidenti tassyklaýar.

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde, beýleki goşunlarda, milli howpsuzlyk organlarynda polkownikleriň (birinji rangly kapitanlaryň), podpolkownikleriň (ikinci rangly kapitanlaryň) eýeleýän harby wezipeleriniň sanawlaryny Türkmenistanyň Prezidenti tassyklaýar.

Beýleki harby wezipeleriň sanawlaryny Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonynyň ýolbaşçysy) tassyklaýar.

4. Harby gullukçylar harby gullugy aşakdaky halatlarda harby wezipeler däl wezipelerde geçip bilerler:

Harby kasam kabul edilýänçä - başlangyç harby taýýarlygy geçýän döwründe;

harby gullukçy komandiriň (naçalnigiň) ygtyýarynda bolan döwründe – 2 aýdan köp bolmadyk möhlet bilen;

harby gullukçy guramaçylyk-ştat çäreleriniň geçirilmegi sebäpli, komandiriň (naçalnigiň) ygtyýarynda bolan döwründe – 3 aýdan köp bolmadyk möhlet bilen.

38-nji madda. Harby wezipelere bellemek

1. Harby gullukçylary ştat boýunça şular ýaly harby atlaryň bolmagyny talap edýän harby wezipelere aşakdakylar belleýär:

ýokary çinli ofiserleri, polkownikleri (birinji rangly kapitanlary) Türkmenistanyň

Prezidenti;

podpolkownige (ikinci rangly kapitana) çenli (podpolkownik bilen ikinci rangly kapitan hem girýär) - Türkmenistanyň Goranmak ministri;

kapitana (kapitan-leýtenanta) çenli (kapitan bilen kapitan-leýtenant hem girýär) - goşun birikmeleriniň komandirleri belleýär;

starşina (baş korabl starşinasyna) çenli (starşina bilen baş korabl starşinasy hem girýär) - harby bölümleriň komandirleri belleýär.

2. Kontrakt boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçynyň boşaýan ýa-da boş duran harby wezipäni eýelemek üçin öz kandidaturasyny degişli attestasion komissiýanyň garamagyna hödürlemäge haky bardyr.

3. Harby bölümiň, goşun birikmesiniň komandiri bellenen wezipesine harby gullukçy şol wezipede harby gullugy 5 ýyldan artyk geçip bilmez, şeýle hem onuň şol öňki wezipä bellenen pursatyndan beýläk 2 ýylyň dowamynda ýokary harby wezipe bellenip bilinmez, ýöne Türkmenistanyň Goranmak ministriň şol harby gullukçy barada başga hili karar kabul edýän halatlary muňa girmeyär.

4. Beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlaryny Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugyny harby gullukçylary harby wezipelere şu maddanyň 1-nji punktunda göz önünde tutulan tertipdäki ýaly tertipde belleniýär.

39-njy madda. Harby gullukçylaryň wagtlaýyn başga ýere iberilmegi

1. Harby gullukçyny Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrliğin ýa-da wedomstwonyň ýolbaşçysy) Türkmenistanyň ýokary döwlet häkimiýet ýa-da dolandyryş organyna, Türkmenistanyň ministrligine ýa-da wedomstvosyna diňe geňeşçi, ekspert ýa-da konsultant hökmünde, özem 5 ýyldan artyk bolmadak möhlet bilen iberip biler.

2. Harby gullukçyny başga ýere ibermegiň tertibi harby gullugy geçmegiň tertibi hakyndaky Düzgünnama laýyklykda kesgitlenýär.

40-njy madda. Türkmenistanyň Mejlisiniň deputaty bolup durýan harby gullukçynyň harby gullugy

1. Harby gullukçy Türkmenistanyň Mejlisine deputatlyga saýlanan we Mejlise hemişelik işlemek üçin geçen mahalynda, onuň deputatlyk ygtyýarlarynyň döwri deputatlyga saýlanan pursatypdaky wezipesi we harby ady boýunça harby gullugy geçmegiň möhletine girizilýär.

2. Harby gullukçynyň deputatlyk ygtyýarlary tamamlanandan soň, onuň harby gullugy dowam etdirmäge ýa-da möhletinden öň gullukdan boşamaga haky bardyr.

41-nji madda. Harby gullukçylaryň düzümi we harby atlar

1. Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde, beýleki goşunlarda, howpsuzlyk organlarynda Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynda harby gullukçylaryň aşakdaky düzümleri (sostawlary) we harby atlary bellenýär:

Harby gullukçylaryň düzümleri	Harby atlar	
	Goşun harby atlary	Korabl harby atlary
Soldatlar we matroslar	rýadowoý kursant	matros kursant
Seržantlar we starşinalar	kiçi seržant	ikinji basgançakly (statýaly) seržant
	seržant	birinji basgançakly seržant
	uly seržant	baş starşina
	starşina	baş korabl starşinasy
Ofiserler: kiçi çinli ofiserler	kiçi leýtenant leýtenant uly leýtenant kapitan	kiçi leýtenant leýtenant uly leýtenant kapitan-leýtenant
uly çinli ofiserler	maýor podpolkownik polkownik	üçünji rangly kapitan ikinji rangly kapitan birinji rangly kapitan
ýokary çinli ofiserler	general-maýor general-leýtenant general-polkownik goşun (armiýa) generaly	kontr-admiral wise-admiral admiral flot-admiraly

	Türkmenistanyň Marşaly	
--	------------------------	--

2. Gwardiýaýy harby bölümde ýa-da gwardiýaýy birikmede, gwardiýaýy korablda gulluk geçýän harby gullukçynyň harby adynyň önünden "gwardiýa" diýen söz goşulýar.

Ýuridik, medisina ýa-da weterinariýa harby-uçýot hünäri bolan graždanyň harby adynyň önünden degişli suratda “ýustisiýanyň”, “medisina gullugynyň” ýa-da “weterinariýa gullugynyň” diýen sözler goşulýar.

3. Ministrlikleriň we wedomstwolaryň, kärhanalaryň, edaralaryň hem-de jemgyýetçilik birleşikleriniň wezipeli adamlary, işgärleri hem gullukçylary üçin harby atlara meňzeş gulluk atlarynyň, ýörite atlaryň ýa-da klas çinleriniň girizilmegi, şeýle hem ýörite atlaryň ýa-da klas çinleriniň harby atlara deňleşdirilmegi gadagandyr.

42-nji madda. Harby atlaryň dakylşy

1. Harby gullugy her bir harby at bilen geçmek üçin belli bir möhlet bellenilýär.

Harby gullukda harby at onuň ozalky harby ady bilen gulluk etmeli möhleti gutarandan soň dakylýar, ýagny eger ol harby wezipäni eýeleýän bolsa, hemem şol wezipe üçin ştat boýunça şol harby gullukça dakylýan harby at bilen deň ýa-da ondan has ýokary harby at göz önünde tutulan bolsa dakylýar.

Harby gullukça onuň özüniň bitiren aýratyn hyzmatlary üçinem möhletinden öň harby at dakylýp bilner, ýöne bu harby at ştat boýunça onuň eýeleýän harby wezipesi üçin göz önünde tutulan harby atdan ýokary bolmaly däldir.

2. Harby gullukçylara harby atlary aşakdakylar dakýar:

Türkmenistanyň Marşaly diýen harby ady - Türkmenistanyň Mejlisi dakýar.

ýokary çinli ofiserler, polkownikler (birinji rangly kapitanlar), podpolkownikler (ikinci rangly kapitanlar) diýen harby ady - Türkmenistanyň Goranmak ministriň hödürlemegi boýunça Türkmenistanyň Prezidenti dakýar.

maýor (üçünji rangly kapitan) diýen harby ada çenli (maýor bilen üçünji rangly kapitan hem girýar) harby atlary hem-de birinji ofiserlik harby adyny - Türkmenistanyň Goranmak ministri dakýar;

uly seržant (baş starşina) diýen harby ada çenli (uly seržant bilen baş starşina hem girýar) harby atlary - harby bölümleriň komandirleri dakýar;

Türkmenistanyň Prezidentine – Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň Ýokary Serkerdebaşyna (Ýokary Baş Komanduýuşisine) harby atlary Türkmenistanyň Mejlisi dakýar.

3. Beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlarynyň Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugy harby gullukçylaryna harby atlar şu maddanyň 2-nji punktunda göz önünde tutulan tertipdäki ýaly tertipde dakylýar.

4. Harby atlary dakmagyň tertibi harby gullugy geçmegiň tertibi hakyndaky Düzgünnama bilen kesgitlenýär.

43-nji madda. Harby atlardan mahrum etmek, harby atlarda peseltmek, dikeltmek

1. Harby adyň abraýyna ysnat ýetirýän birsyhly ýa bolmasa bir gezeklik gödek etmişler, ýa-da bilkastlaýyn jenaýat edendigi üçin suduň hökümi boýunça zapaca ýa-da otstawka çykan harby gullukçylar we graždanlar Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan, maýor we maýora çenli harby atlara eýe bolanlary bolsa – Türkmenistanyň Goranmak ministri tarapyndan hem harby atlardan mahrum edilip bilner.

Harby atdan mahrum edilen graždana şol mahrum edilen harny ady dakmagy şol harby ady dakmaga hukugy bolan wezipeli adam amala aşyryp biler.

2. Harby gulluk edilmegi kanunda göz önünde tutulan ministrlikleriň we wedomstwolaryň harby gullukçylary şol ministrlikleriň we wedomstwolaryň ýolbaşçylary tarapyndan şu maddanyň 1 punktynda göz önünde tutulan ýaly tertipde harby atlardan mahrum edilip we harby atlarda dikeldilip bilner.

3. Harby gullukçylar Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan maýor we maýora çenli harby atlary bolanlar bolsa - Türkmenistanyň Goranmak ministri tarapyndan hem umumygoşun ustawlary bilen kesgitlenilýän tertipde harby atda peseldilip we ozalky harby adynda dikeldilip bilner.

4. Harby gulluk edilmegi kanunda göz önünde tutulan ministrlikleriň we wedomstwolaryň harby gullukçylary şol ministrlikleriň we wedomstwolaryň ýolbaşçylary tarapyndan şu maddanyň 3 punktunda göz önünde tutulan ýaly tertipde harby atda peseldilip we ozalky harby adynda dikeldilip bilner.

44-nji madda. Harby gullukdan boşamak

1. Harby gullukçylar harby gullukdan şu aşakdaky adamlar tarapyndan boşadylýar:

ýokary çinli ofiserleri - Türkmenistanyň Prezidenti boşadýar;

polkownige (birinji rangly kapitana) çendi (polkownik bilen birinji rangly kapitan hem girýär) çindäki harby gullukçylary - Türkmenistanyň Goranmak ministri boşadýar, polkownigi bolsa Türkmenistanyň Prezidentiniň razylyk bermegi bilen boşadýar;

starşına (baş korabl starşinasyna) çenli (starşına bilen baş korabl starşinasy hem girýär) çindäki harby gullukçylary - harby bölümleriň komandirleri boşadýar.

Özleri üçin şatlarda ýokarda görkezilen harby atlar göz önünde tutulyp, harby wezipeleri eýeleýän harby gullukçylar hem edil ýokardaky tertipde harby gullukdan boşadylýar.

Beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlarynyň Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynyň harby gullukçylary harby gullukdan şu punktuň birinji we ikinji böleginde göz önünde tutulan tertipdäki ýaly tertipde boşadylýar.

2. Harby gullukçy üçin harby gullukda bolmagyň şu aşakdaky aňryçäk ýaşy bellenýär:

general-leýtenant, general-maýor diýen harby ady ýa-da şolar bilen deň bolan harby ady bolanlar üçin – 60 ýaş;

polkownik diýen harby ady ýa-da şonuň bilen deň bolan harby ady bolanlar üçin – 55 ýaş;

başga hili harby ady bolanlar üçin – erker adamlar üçin – 50 ýaş, aýallar üçin – 45 ýaş.

3. Harby gullukçy harby gullukda bolmaly aňryçäk ýaşa ýeten wagtynda harby gullugy geçmek hakynda onuň bilen 5 ýyla çenli kontraktlar baglaşylyp bilner.

4. Harby gullukçy harby gullukdan boşadylanda, ol zapasa geçirilýär.

Harby gullukçy harby gullukdan boşadylýan pursatyna çenli zapasda bolmagyň aňryçäk ýaşyna ýeten bolsa ýa-da harby-wraç komissiýasy ony harby gulluga ýaramaýar diýip ykrar eden bolsa, onda ol harby gullukdan düýbünden çykarylýar.

45-nji madda. Gražadanlary harby gullukdan möhletinden öň boşatmak

1. Harby gullukçylar harby gullukdan aşakdaky halatlarda möhletinden öň boşadylmaga degişlidir:

a) harby-wraç komissiýasy ony harby gulluga ýaramaýar diýip ykrar eden bolsa;

b) oňa azatlykdan mahrum etmek görnüşinde jeza çäresi bellenen bolsa;

w) ol harby adyndan mahrum edilen bolsa.

2. Kontrakt boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçy harby gullukdan aşakdaky halatlarda möhletinden öň boşadylýp bilner:

a) guramaçylyk-ştat çäreleriniň geçirilmegi bilen baglanyşykly;

b) ol kontraktda bellenen şertleri ýerine ýetirmedik bolsa;

w) harby gullukçy diýen mertebä çirk getirýän etmiş eden bolsa;

g) eger harby gullukçy şu Kanuna laýyklykda özi barada bellenen talaplary ödemegini bes eden bolsa.

Harby gullukçy çagyryş boýunça geçmän, eýsem 30 ýaşyndan bärde baglaşan ilkinji kontrakty boýunça geçen bolsa we şu punktuň 1-nji bölegindäki “b” – “g” podpunktlarynda göz önünde tutulan halatlarda kontraktynyň möhleti tamamlanmanka harby gullukdan boşadylan bolsa, ol Türkmenistanyň Goranmak ministri (özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrliگیň ýa-da wedomstwonynyň ýolbaşçysy) tarapyndan bellenen tertipde çagyryş boýunça harby gullugy geçmek üçin iberilýär, munuň möhleti bolsa şol harby gullukçy harby gullugy geçenden soň onuň geçen harby gullugynyň dowamlylygy çagyryş boýunça harby gullugy geçmegiň şu Kanunda bellenen möhletine deň bolmalydyr – eger ol kontrakt boýunça harby gullukdan möhletinden ön boşan pursadyna çenli çagyryş boýunça harby gullugyň bellenen möhletini geçip gutarmadyk bolsa hem-de oňa harby gulluga çagyrylmakdan boşamak ýa-da purýja almak hukugy berilmedik bolsa şeýle bolmalydyr.

Komandowaniýeniň harby gullukçyny harby gullukdan möhletinden ön boşatmak hakyndaky karary barada suda şikaýat edilip bilner.

3. Kontrakt boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçynyň aşakdaky halatlarda harby gullukdan möhletinden ön boşamaga haky bardyr:

harby-wraç komissiýasynyň çykaran netijesine görä, ol harby gulluga ýaramaýar diýlip hasap edilen bolsa;

medisina görkezmelerine görä, harby gullukçynyň maşgala agzalary onuň harby gullugy geçýän ýerinde ýaşap bilmejek bolsa;

harby gullukçyda şu Kanunyň 17-nji maddasynyň 1-nji punktunyň "b", "w" podpunktlarynda göz önünde tutulan esaslar bar bolsa.

4. Çagyryş boýunça harby gullugy geçýän harby gullukçy şu Kanunyň 16-njy maddasynyň 2-nji punktunda hem-de 17-nji maddasynyň 1-nji punktunyň "b" - "g" podpunktlarynda göz önünde tutulan ýagdaýlarda gabat gelýän bolsa, şeýle halatda onuň harby gullukdan möhletinden ön boşamaga haky bardyr.

5. Harby gullukçy bellenen tertipde nam-nyşansyz ýitirim bolan ýa-da ölen (wepat bolan) diýlip ykrar edilen bolsa, ol harby bölümiň liçnyý sostawynyň spisoklaryndan çykarylýar.

VII bölüm. TÜRKMENISTANYŇ ÝARAGLY GÜÝÇLERINIŇ, MILLI HOWPSUZLYK ORGANLARYNYŇ ZAPASY

46-njy madda. Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, milli howpsuzlyk organlarynyň zapasyna geçirmek

1. Mobilizasiýa boýunça we uruş döwründe Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň üstüni ýetirmek üçin aşakdaky graždanlardan zapas döredilýär:

goşun gullugyndan zapasa geçirilip boşadylan graždanlardan;

ýokary okuw jaýlarynyň ýanyndaky harby kafedralarda zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okuw geçen graždanlardan;

özlerine purýja berilmegi sebäpli harby gullugy geçmedik graždanlardan;

harby gullugyň başga görnüşini (zähmet gullugyny) geçen graždanlardan.

Milli howpsuzlyk organlarynyň zapasy şu Kanunda bellenen tertipdäki ýaly tertipde döredilýär.

2. Graždan ýokary okuw jaýynyň ýanyndaky harby kafedrada zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okuw üstünlikli okap, şol okuw jaýyny tamamlandan soň, onuň zapasa geçirilmegi bilen birlikde, Türkmenistanyň Goranmak ministri oňa ofiserlik harby ady hem dakýar.

3. Graždan özüne purýja berilmegi sebäpli harby gullugy geçmedik ýa-da harby gullugyň başga görnüşini (zähmet gullugyny) geçen bolsa, şeýle hem ol sud tarapyndan harby atdan mahrum edilen bolsa, onuň zapasa geçirilmegi bilen birlikde etrabyň ýa-da şäheriň harby komissary oňa rýadowoý (matros) diýen harby ady hem dakýar.

4. Zapasda ýören graždanyň harby gulluga ýaraýandygy-ýaramaýandygyny kesgitlemek üçin, ol Türkmenistanyň Ýaragly Güýçlerinde medisina barlagyndan geçmek hakyndaky Düzgünnama laýyklykda medisina barlagyndan geçýär.

47-nji madda. Zapasyň düzümi

1. Zapasyň düzümi - zapasda ýören graždanlar üç razrýada bölünýär.

Zapasyň düzümi (harby atlar)	Zapasda näçe ýaşa çenli bolunýar		
	birinji razrýad	ikinji razrýad	üçünji razrýad
Soldatlar we matroslar seržantlar we starşinalar	35 ýaşa çenli	45 ýaşa çenli	50 ýaşa çenli
kiçi çinli ofiserlar	45 ýaşa çenli	50 ýaşa çenli	55 ýaşa çenli

uly çinli ofiserlar	50 ýaşa çenli	55 ýaşa çenli	60 ýaşa çenli
maýorlar, podpolkownikler polkownikler	55 ýaşa çenli	60 ýaşa çenli	-
ýokary çinli ofiserlar	60 ýaşa çenli	-	-

2. Zapasda ýören we zapasda bolmagyň aňryçäk ýaşyna ýeten ýa-da saglyk ýagdaýyna görä harby gulluga ýaramaýar diýlip ykrar edilen graždany etrabyň ýa-da şäheriň harby komissary otstawka geçirýär ýa-da harby uçýotdan çykarýar.

48-nji madda. Harby ýygnanyşyklar

1. Zapasdaky graždany harby gulluga taýýarlamak ýa-da gaýtadan taýýarlamak hem-de harby tehnika hyzmat etdirmek üçin, olar harby ýygnanyşyklara çagyrylyp bilner.

Harby ýygnanyşyklaryň başga maksat üçin geçirilmegine ýol berilmeýär.

2. Harby ýygnanyşyklaryň haçan, niredede, näçe möhletleýin geçirilýändigini Türkmenistanyň Goranmak ministrligi, özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutalan beýleki ministrlkler we wedomstwolar kesgitleýärler.

3. Geçirilýän her harby ýygnanyşygyň dowamlylygy 2 aýdan artyk bolmaly däldir.

Graždanlaryň birinji razrýadly zapasda ýören wagtynda harby ýygnanyşyklara çekilýän möhletiniň umumy dowamlylygy 12 aýdan artyk bolmaly däldir.

49-njy madda. Adamlary harby ýygnanşyklardan boşatmak

1. Harby ýygnanşyklardan zenan graždanlar boşadylýar.

2. Harby ýygnanşyklardan aşakdaky erkek graždanlar boşadylýar:

a) mobilizasiýa döwründe we uruş döwründe kärhanalara, edaralara hem-de guramalara berkidilen (bronlanan) graždanlar;

b) Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, beýleki goşunlarynyň milli howpsuzlyk organlarynyň, Türkmenistanyň Döwlet serhet gullugynyň, içeri işler organlarynyň graždan işgärleri;

w) uçujylar- tehniki sostaw, şeýle hem awiasiýa we demir ýol transportynyň gös-göni ýük daşamak işini üpjün edýän ýa-da samolýotlara (wertolýotlara), aerodrom tehnikasyna, demir ýol transportynyň ýörelýän sostawyna hem-de enjamlaryna ideg-hyzmat etmek hem-de olary bejermek işi bilen meşgullanýan işçileri hem gullukçylary;

g) deňiz flotynyň, derýa flotynyň we balyk senagat flotynyň gämilerini ýüzüşde ýören işgärleri;

d) okuw jaýlarynyň pedagogik işgärleri;

e) okuw jaýlarynyň studentleri (kursantlary) hem-de okuwçylary;

z) oba hojalygynda gös-göni ekiş we hasyl ýygnamak işi bilen meşgullanýan adamlar – şol işleriň geçirilýän döwründe;

i) harby gullukdan boşan adamlar – zapasa çykarylan gününden beýläk 2 ýyllap;

k) kämillik ýaşyna ýetmedik dört we şondan-da köp çagasy bar bolan adamlar;

l) şu Kanunyň 17-nji maddasynda (1-nji punktunyň “g” podpunkty girmeyär) göz önünde tutulan esaslara laýyk gelýän adamlar;

m) daşary ýurtlarda ýören graždanlar.

3. Harby komissar graždanlaryň harby ýygmanyşyklara çagyrylmakdan boşamak üçin ýerlikli sebäbiniň bardygyny tassyklaýan degişli dokumentleri bar mahalynda, olary boşatmak hakynda karar kabul edip biler.

50-nji madda. Harby ýygmanyşyklary geçmegiň tertibi

1. Zapasdaky graždanlaryň harby ýygmanyşyklary geçmegiň tertibi şu Kanun arkaly we harby ýygmanyşyklary geçirmegiň tertibi hakyndaky Düzgünnama, ýagny Türkmenistanyň Goranmak ministriň ýazyp bermegi boýunça Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan tassyklanýan Düzgünnama arkaly kesgitlenýär.

2. Harby ýygmanyşyklarda ýören graždanlary maddy taýdan üpjün etmek işi Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan kesgitlenýän tertipde hem möçberde amala aşyrylýar.

3. Graždan harby ýygmanyşyklar wagtynda Turkmenistanyň Goranmak ministri, özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonyň ýolbaşçysy tarapyndan bellenen zaçýotlary üstünlikli tabşyran mahalynda, oňa aşakdaky nobatdaky harby at dakylp bilner (ýöne şeýle harby at şol graždanyň zapasda bolýan döwrüniň içinde iki gezekden kän dakylp bilinmez);

podpolkownige ýa-da ikinji rangly kapitana çenli (podpolkownik bilen ikinji rangly

kapitan hem girýär) harby at – etrabyň ýa-da şäheriň harby komissarynyň hem-da harby ýygmanyşyklara ýolbaşçylyk edýän wezipeli adamyň hödürlemegi bilen Türkmenistanyň Goranmak ministri, özlerinde harby gulluk kanun boýunça göz önünde tutulan ministrligiň ýa-da wedomstwonynyň ýolbaşçysy tarapyndan;

uly seržanta ýa-da baş starşina çenli (uly seržant bilen baş starşina hem girýär) harby at – harby ýygmanyşyklara ýolbaşçylyk edýän wezipeli adamyň hödürlemegi bilen etrabyň we şäheriň harby komissary tarapyndan dakylýar.

VIII bölüm. GEÇIŞ DÜZGÜNLERI

51-nji madda. Geçiş döwri

Şu Kanuny durmuşa geçirmek maksady bilen, 1995-nji ýylyň 1-nji ýanwaryna çenli geçiş döwri bellenýär.

52-nji madda. Ozalky kabul edilen normatiw aktlaryň güýji

1. Geçiş döwründe şu Kanun bilen düzgünleşdirilýän meseleler barada normatiw aktlar kabul edilýänçe hem-de ygtyýarlar edilen organlar (wezipeli adamlar) doly suratda ýatyrýançalar SSSR-de we Türkmenistanda dowam eden degişli normatiw aktlar şu Kanuna hem-de şonuň esasynda kabul edilen normatiw aktlara ters gelmeýän bolsa, öz güýjüni saklaýar.

2.”Ählumumy harby borçlulyk hakynda” 1967-nji ýylyň 12-nji oktýabrynda kabul edilen SSSR Kanunynyň güýji Türkmenistanda şu Kanunyň güýje girizilen pursatyndan ýatýar.

“Ählumumy harby borçlulyk hakyndaky” SSSR Kanuny esasynda bellenen ýeňillikler Türkmenistanyň degişli normatiw aktlary kabul edilýänçä ýöreyär.

3.Ofiser harby ady bolup, harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmadyk harby gullukçynyň öz islegi boýunça harby gullukdan boşamaga haky bardyr – eger özi (özleri) üçin ştat boýunça ofiser harby ady göz önünde tutulan harby wezipede (wezipelerde) geçen harby gullugynyň umumy dowamlylygy harby okuw jaýyny tamamlandan soň 5 ýyldan az bolmasa.

53-nji madda. Zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okaýan grazydanyň kontrakt baglaşmagy

Ýokary okuw jaýynyň ýanyndaky harby kafedrada zapasdaky ofiserleri taýýarlamak programmasy boýunça okaýan graždan şu Kanunyň 13-nji maddasyna laýyklykda, harby kafedrada harby okuw okamak hakynda kontrakt baglaşýar, özem bu kontrakty şu Kanun güýje girizilenden soň 3 aýyň dowamynda baglaşýar.

Şeýle kontrakt baglaşmadyk graždan harby kafedrada okap bilmez.

54-nji madda. Möhletli hakyky harby gulluga çagyrmakdan purýja bermek we boşatmak barada gelnen kararyň güýji

1. Eger graždan "Ählumumy harby borçlulyk hakyndaky" SSSR Kanunyna laýyklykda möhletli hakyky harby gulluga çagyrylmakdan boşadylan bolsa, onda ol parahatçylyk döwründe harby gulluga çagyrylyşdan boşadylýar.

Eger graždana "Ählumumy harby borçlulyk hakyndaky" SSSR Kanunyna laýyklykda möhletli hakyky harby gulluga çagyrylmakdan purýja berlen bolsa, onda ol şol purýjanyň möhleti tamamlanýança ýa-da şol purýjanyň berlen sebäbi aradan aýrylýança ondan peýdalanýar.

2. Eger graždan "Ählumumy harby borçlulyk hakyndaky" SSSR Kanunyna laýyklykda möhletli hakyky harby gulluga çagyrylmaly edilen bolsa, ýöne şu Kanun güýje girizilýänçä çagyrylmadyk bolsa, onda şu Kanuna laýyklykda harby gulluga çagyrylmalydyr.

55-nji madda. Harby gullukçynyň harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşmagy

1. Harby uçilişede, harby institutda, harby akademiýada, adýunkturada, harby doktoranturada, ýokary okuw jaýynyň harby fakultetinde okaýan harby gullukçy harby gullugy geçmek hakynda şu Kanunyň güýji girizilen pursatyndan beýläk 3 aýyň dowamynda kontrakt baglaşýar.

Polkownik (birinji rangly kapitan) ýa-da ýokary çinli ofiser harby ady bolan harby gullukçy, ştat boýunça polkownik (birinji rangly kapitan) ýa-da ýokary çinli ofiser harby at göz önünde tutulan harby wezipäni eýeleýän harby gullukçy harby gullugy geçmek hakynda şu Kanunyň güýje girizilen pursatyndan beýläk 6 aýyň dowamynda kontrakt baglaşýar.

2. Podpolkownige çenli (podpolkownik hem girýär) ofiser harby ady bolan harby gullukçylar harby gullugy geçmek hakyndaky kontrakty şu Kanuna laýyklykda geçiş döwri tamamlanýança baglaşýarlar.

3. Möhletden daşary gullukdaky harby gullukçynyň, zenan harby gullukçynyň, şeýle hem zapasdan harby gulluga çagyrylan ofiseriň ozal ulanylyp gellen kanunlara laýyklykda hakyky harby gulluk etmek möhleti uzaldylyp bilinmez. Ýokarda agzalan harby gullukçy harby gullugyny uzaltmak isleýän bolsa, ol şu Kanuna laýyklykda, harby gullugy geçmek hakynda kontrakt baglaşyp biler.

4. 40 ýaşdan geçen harby gullukçynyň geçiş döwründe şu Kanuna laýyklykda, harby gullugy geçmek hakynda 10 ýyla çenli möhlet bilen ilkinji kontrakty baglaşmaga haky bardyr.

5. Şu Kanunyň 52-nji maddasynyň 3-nji punktunyň düzgünine düşmeýän harby gullukçy harby gullugy geçmek hakynda şu maddanyň 1-3-nji punktlarynda göz önünde tutulan möhletde kontrakt baglaşmadyk wagtynda, kontrakt baglaşmak barada şu maddada bellenen möhlet tamamlanandan soň 3 aýyň dowamynda harby gullukdan boşayar.

6. Harby gullukçy harby gullukda bolmaly aňryçäk ýaşyna şu Kanunyň güýje girizilen pursatyndan beýläk 6 aýyň dowamynda ýeten mahalynda, onuň harby gullukda bolmaly möhleti 6 aýdan köp bolmadyk wagta çenli uzaladylyp bilner.

56-njy madda. Türkmenistanyň graždanlaryň beýleki döwletleriň (ozalky SSSR-iň respublikalarynyň) goşun düzümlerinde harby gullugy

Türkmenistanyň graždany harby gullugy beýleki döwletleriň (ozalky SSSR-iň respublikalarynyň) goşun düzümlerinde geçip ýören bolsa, onda ol harby gullukçy möhletinden Türkmenistanyň kanunda göz önünde tutulan hukuk ýagdaýyny diňe geçiş döwri geçýänçä özünde saklaýar.

57-nji madda. Harby gullukçynyň harby gullugynyň umumy dowamlylygyny hasaplamak

Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň, beýleki goşunlaryň, milli howpsuzlyk organlarynyň harby gullukçysynyň eden harby gullugynyň umumy dowamlylygyna onuň şu Kanun güýje girizilmezden ozal eden hakyky harby gullugynyň dowamlylygy hem girizilýär.

58-nji madda. Şu Kanunda göz önünde tutulmadyk harby atlar

Harby gullukça (zapasdaky ýa-da otstawkadaky graždana) şu Kanun girizilmezden ozal şu Kanunda göz önünde tutulmadyk harby at dakylan bolsa, onuň şol harby ady onuň

özünde saklanyp galýar.

Türkmenistanyň Prezidenti

Saparmyrat Türkmenbaşy

Aşgabat şäheri.

1993-nji ýyl, 1-nji oktýabr.

№ 878–XII.

Symfony\Component\HttpFoundation\File\Exception\FileNotFoundException: The file "C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\Harby borçlulyk we harby gulluk hakynda.doc" does not exist in file C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\File\File.php on line 36

```
#0 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(94): Symfony\Component\HttpFoundation\File\File->__construct('C:\\Users\\Admini...')
#1 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(52): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->setFile('C:\\Users\\Admini...', 'attachment', false, true)
#2 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ResponseFactory.php(165): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->__construct('C:\\Users\\Admini...', 200, Array, true, 'attachment')
#3 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Controllers\ActController.php(35): Illuminate\Routing\ResponseFactory->download('C:\\Users\\Admini...')
#4 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Controller.php(54): App\Http\Controllers\ActController->export_word('35940')
#5 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ControllerDispatcher.php(45): Illuminate\Routing\Controller->callAction('export_word', Array)
#6 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(262): Illuminate\Routing\ControllerDispatcher->dispatch(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(App\Http\Controllers\ActController), 'export_word')
#7 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Route.php(205): Illuminate\Routing\Route->runController()
#8 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(721): Illuminate\Routing\Route->run()
#9 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Routing\Router->Illuminate\Routing\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#10 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\Check.php(30): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#11 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Check->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#12 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\Locale.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}
```

(Object(Illuminate\Http\Request))

```
#13 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Locale->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#14 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings.php(50): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#15 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#16 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken.php(78): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#17 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#18 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession.php(49): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#19 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#20 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(121): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#21 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(64): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handleStatefulRequest(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Session\Store), Object(Closure))
#22 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Session\Middleware\StartSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#23 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse.php(37): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#24 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#25 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies.php(67): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#26 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#27 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#28 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(723): Illuminate\Pipeline\Pipeline->then(Object(Closure))
#29 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(698): Illuminate\Routing\Router->runRouteWithinStack(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(Illuminate\Http\Request))
#30 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(662): Illuminate\Routing\Router->runRoute(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Routing\Route))
#31 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(651): Illuminate\Routing\Router->dispatchToRoute(Object(Illuminate\Http\Request))
#32 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(167): Illuminate\Routing\Router->dispatch(Object(Illuminate\Http\Request))
#33 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Foundation\Http\Kernel->Illuminate\Foundation\Http\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#34 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\livewire\livewire\src\DisableBrowserCache.php(19): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
```



```
#35 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Livewire\DisableBrowserCache-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#36 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#37 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull.php(31):
Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\
Http\Request), Object(Closure))
#38 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ConvertEmptyStringsToNull->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#39 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#40 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings.php(40): Illuminate\Foundation\
Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#41 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
TrimStrings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#42 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize.php(27): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#43 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
ValidatePostSize->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#44 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance.php(86):
Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\
Request))
#45 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
PreventRequestsDuringMaintenance->handle(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Closure))
#46 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\fruitcake\laravel-
cors\src\HandleCors.php(38): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\
{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#47 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Fruitcake\Cors\HandleCors-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#48 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies.php(39): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#49 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#50 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#51 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(142): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#52 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(111): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>sendRequestThroughRouter(Object(Illuminate\Http\Request))
#53 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\index.php(52):
Illuminate\Foundation\Http\Kernel->handle(Object(Illuminate\Http\Request))
#54 {main}
```